

ЈАСМИНА МОСКОВЉЕВИЋ
(Београд)

О ПОДИЗАЊУ НЕГАЦИЈЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ¹

Карактеризација појаве означене у теоријској лингвистици термином *подизање негације*, тестови за њену идентификацију и класа глагола у савременом српском језику уз које је могућа — основни су предмет разматрања у овом раду.

I

Сложене реченице 1а и 1б су структурно еквивалентне, па би, судећи по томе, и глаголи у њиховим управним клаузама морали да буду чланови исте синтаксичке подгрупе:

- (1) а) *Марко је веровао да Ана не долази.*
б) *Марко је заборавио да Ана не долази.*

Граматику савременог српског језика их тако и сврставају: и глагол *вероваћи* и глагол *заборавићи* одређују се (и) као сентенцијално транзитивни глаголи „који као допуну захтевају објекат којим се изриче садржина акта или процеса говорења, мишљења, опажања или осећања, тј. објекат који се може назвати изричним правим објектом“ (Станојчић и Поповић 1992: 296).² И мада је, као што показују и примери 1а и 1б, оваква карактеризација несумњиво тачна, чини се да она није и довољна — реченице 2а и 2б на то недвосмислено указују:

- (2) а) *Марко није веровао да Ана долази.*
б) *Марко није заборавио да Ана долази.*

Док је значење обе реченице у којима се као управни јавља глагол *вероваћи* исто (тј. и реченица 1а и реченица 2а имају исте истинитосне услове и исте короларе), за други пар наведених исказа то не важи:

- (3) а) *Марко је веровао да Ана не долази. (→ Ана можда долази, а можда не.)*

¹ Рад на овом чланку финансиран је средствима Фонда за науку Републике Србије додељеним пројекту „Развојни процеси у савременом српском језику“.

² Уп. и Стевановић (1979: 825-827), Ивић (1983: 129-130), Петровић Дудић (1989: 17, 29), Мразовић и Вукадиновић (1990: 502-507), В. и Катичић (1986: 314, 316).

- б) *Марко није веровао да Ана долази.* (→ *Ана можда долази, а можда не.*)
- (4) а) *Марко је заборавио да Ана не долази.* (→ *Ана не долази.*)
 б) *Марко није заборавио да Ана долази.* (→ *Ана долази.*)

Како постојање значењске еквивалентности у знатној мери детерминише и могућности проширења исказа новим садржајем, разумљиво је што су само за реченице са глаголом *вероваћи* оне исте:

- (5) а) *Марко је веровао да Ана не долази у њећак и зајо се изненадио кад ју је видео.*
 б) *Марко није веровао да Ана долази у њећак и зајо се изненадио кад ју је видео.*
- (6) а) *Марко је заборавио да Ана не долази у њећак и зајо ју је узалуд чекао.*
 б) **Марко није заборавио да Ана долази у њећак и зајо ју је узалуд чекао.*

Појава илустрована наведеним примерима давно је привукла пажњу лингвиста — још током друге деценије овог века Јесперсен говори о синтаксичком феномену који он назива *анџицијашорном негацијом*, а дефинише га као „јаку тенденцију, присутну у многим језицима, да управни глагол 'привлачи' негацију која логички припада зависној клаузи“ (Jespersen 1917: 53). И синтаксичари који су током 60-тих и 70-тих година радили на развоју било стандардне трансформационе граматике, било њој супротстављене генеративне семантике, били су заинтересовани за формулисање адекватног објашњења за негацију која „... из уклопљене клаузе може под одређеним условима (иза глагола *желећи* или *мислићи*, на пример) да буде померена на позицију испред главног глагола“ (Fillmore 1963: 220). Из овог периода потиче и мноштво назива којима се ова појава означава: уз Филморов — *транспозиција*, у употреби су још и *ајсорпција* (Klima 1964), *подизање* (Bolinger 1967) и *премештање* (R. Lakoff 1969; G. Lakoff 1970) *негације*. Крајем 70-тих устаљује се употреба терминолошког израза *подизање негације*, а у то време Лоренс Хорн пише и досад најобухватнију студију посвећену овом проблему (Horn 1978).

Осим у енглеском, подизање негације уз поједине глаголе могуће је и у немачком (Lakoff 1970), корејском (Oh 1971), шпанском (Rivero 1971), француском (Gaatone 1971, Prince 1976), руском (Luborsky 1972), јапанском (Mc Gloin 1976), литванском (Lisaukas 1976), античком грчком, латинском, португалском, финском, естонском, баскијском, хебрејском, турском, малташком и свахилију (Horn 1978).³

³ Интересантно је да се језици међусобно разликују по томе *уз које глаголе* је у сваком од њих подизање негације могуће. Мада су ове разлике понекад врло значајне, чини се да ипак постоји и заједничка тенденција да се у већини језика глаголи уз које је подизање

Занимљиво је да упркос изразитој распрострањености ове појаве, интересовање формалних синтаксичара за њу током 80-их и 90-их слаби: данас ни један од шест најразвијенијих и најобухватнијих формалних синтаксичких модела (граматика управљања и (по)везивања, релациона граматика, лексичко-функционална граматика, граматика генерализоване фразне структуре, граматика центричне фразне структуре и тзв. 'минималистички приступ' Н. Чомског) не нуди експлицитна објашњења, а још мање прецизну формализацију овог језичког феномена.⁴

II

Постоји (бар) шест начина да се у савременом српском језику утврди припада ли одређени глагол групи глагола уз коју је подизање негације могуће. Са прва два читалац се већ сусрео приликом представљања проблема, на самом почетку овог рада. Њихово заједничко својство је да припадају класи 'семантичких' аргумената, као и то да су универзално примењиви, тј. да су валидни у свим досад проучаваним језицима у којима се јавља подизање негације.⁵ Преостала четири везана су за нека идиосинкратична својства српског језика⁶ и заснивају се на могућности употребе *јединица негативног поларитета*⁷ у конструкцијама у којима њихова употреба иначе није могућа.

1. Први од два универзално примењива начина за идентификацију глагола уз које је подизање негације могуће почива на провери еквивалентности истинитосних услова који важе за сложене реченице у којима је негиран глагол у субординираној, и оних у којима је негиран глагол у управној клаузи. Ако и само ако су у оба случаја ови услови исти, глагол из управне клаузе члан је класе глагола која допушта подизање негације.⁸

негације могуће групишу у неколико (мање-више сродних) семантичких група. Генетско сродство не игра при томе велику улогу. Уп. Horn (1978: 186) и листу глагола из 3. дела овог рада.

⁴ Вероватно је да се бар део објашњења за ову необичну ситуацију крије у великој сложености и недокучивости проблема негације уопште, као и у нараслој свести истраживача о томе. Наиме, већ негде по истеку прве две деценије од примене строго формалног приступа у изучавању језичких (а посебно синтаксичких) појава, изразито велики ентузијазам и чврсто уверење да су решења свих проблема на дохват руке постепено су замењени много реалнијим сагледавањем моћи и домета доступних метода са једне, и готово неограничене комплексности предмета истраживања са друге стране. Целовито објашњење негације и њој сродних проблема остављено је тако за нека будућа времена.

⁵ Уп. Horn (1978).

⁶ Могуће је да ови тестови имају и ширу примену, тј. да би њихови преводни еквиваленти могли бити употребљени у свим словенским језицима, или чак у свим језицима у којима постоји морфолошко маркирање глаголског вида. Овога пута то није испитивано.

⁷ Јединицама негативног поларитета сматрају се све синтаксичке јединице чија је дистрибуција ограничена на позиције које се налазе у опсегу (обиму, домену) било финитне, било конституентске негације. Уп. Он није прочишћао ниједну књигу : *Он је прочишћао ниједну књигу. Више о јединицама негативног и позитивног поларитета в. у Klima (1964).

⁸ Уп. и примере (1)–(4).

- (7) а) Ана мисли да Иван није изгубио кључ. (→ Иван је можда изгубио кључ, а можда и није.)
 б) Ана не мисли да је Иван изгубио кључ. (→ Иван је можда изгубио кључ, а можда и није.)
- (8) а) Ана нас је обавестила да Иван није изгубио кључ. (→ Иван није изгубио кључ.)
 б) Ана нас није обавестила да је Иван изгубио кључ. (→ Иван јесће изгубио кључ.)

Како се из парова реченица наведених у (3) и (7) могу, а из (4) и (8) не могу извести исти королари, следи да су глаголи *вероваћи* и *мислићи* припадници класе глагола уз коју је подизање негације могуће, а *заборавићи* и *обавестићи* не.

2. Други универзално примењив тест у логичком смислу произилази из првог и заснива се на могућности проширења сложене реченице новим садржајем. Ако и само ако је обе реченице, уз очување њихове граматичности, могуће проширити истим садржајем и у случају када је негиран глагол субординиране, и у случају када је негиран глагол управне клаузе (а да при томе и значења две новонастале реченице остану једнака) глагол у управним клаузама члан је глаголске класе која допушта подизање негације.⁹

- (9) а) Ана мисли да Иван није изгубио кључ и зашто *тражи* да јој га *покаже*.
 б) Ана не мисли да је Иван изгубио кључ и зашто *тражи* да јој га *покаже*.
- (10) а) Ана нас је обавестила да Иван није изгубио кључ и (да) зашто *тражи* да јој га *покаже*.
 б) *Ана нас није обавестила да је Иван изгубио кључ и (да) зашто *тражи* да јој га *покаже*.

Резултати овог теста слажу се са претходним — и по њему су глаголи *вероваћи* и *мислићи* чланови класе уз коју је подизање негације допуштено, а *заборавићи* и *обавестићи* не.

3. Трећи, искључиво синтаксички тест за идентификацију групе глагола уз коју је подизање негације допуштено заснован је на могућности употребе конструкције чији су конституенти интензификатор *све* и предлошко-падежна конструкција *до + именичка (јаршићивна) фраза_{ген}* у контексту у којем то иначе не би било могуће. Наиме, употреба ове конструкције у временском адвербијалном значењу могућа је ако и само ако је у клаузи у којој се јавља предикат телички¹⁰ глагол имперфективног

⁹ Уп. и примере (5)–(6).

¹⁰ Више о опозицији *телички* : *ателички* и њеном односу према опозицији *перфективни* : *имперфективни* вид в. у Comrie (1976: 17–51).

вида¹¹ (уп. 11а и 11б), или уколико је предикат негиран (11в), или уколико је глагол у **надређеној** клаузи негиран, при чему је онда нужно и да тај глагол буде члан глаголске класе уз коју је подизање негације допуштено (уп. 11г и 11д):

- (11) а) *Марко ће **и**о завршава**и**и све до краја фебруара.*
 б) **Марко ће **и**о заврши**и**ии све до краја фебруара.*
 в) *Марко **и**о неће заврши**и**ии све до краја фебруара.*
 г) *Не верујем да ће Марко **и**о заврши**и**ии све до краја фебруара.*
 д) **Не заборав**љ**ам да ће Марко **и**о заврши**и**ии све до краја фебруара.*

Једино могуће објашњење истовремене граматичности реченице 11г и неграматичности реченице 11д је да се у првој допусти, а у другој оспори могућност подизања негације.

Такође синтаксички, тестови 4–6 логички су еквивалентни са претходним и од њега се разликују само по томе што се друге језичке јединице појављују у улози својеврсног 'лакмус-папира'.

4. Тако је и употреба предлошко-падежне конструкције **и**оком + **име-ничка синџагма**_{gen}//**и**аукална **синџагма**¹² (која означава временски интервал) ограничена на клаузе у којима је предикат или глагол имперфективног вида (уп. 12а и 12б), или је негиран (12в), или је негиран **управни** глагол — члан глаголске класе уз коју је подизање негације допуштено (уп. 12г и 12д):

- (12) а) *Марко је **и**озвао Ивана на искрен разговор **и**оком **и**рош**е**кле две године.*
 б) **Марко је **и**озвао Ивана на искрен разговор **и**оком **и**рош**е**кле две године.*
 в) *Марко није **и**озвао Ивана на искрен разговор **и**оком **и**рош**е**кле две године.*
 г) *Не верујем да је Марко **и**озвао Ивана на искрен разговор **и**оком **и**рош**е**кле две године.*
 д) **Не заборав**љ**ам да је Марко **и**озвао Ивана на искрен разговор **и**оком **и**рош**е**кле две године.*

5. Слично је и са дистрибуцијом конструкције **бар још** + **и**аукална **синџагма** (која означава временски интервал). И она је подложна истим ограничењима: или је у клаузи у којој се јавља предикат телички имперфективни глагол (уп. 13а и 13б), или је негиран (13в), или је негиран **управни** глагол уз кога је подизање негације допуштено (уп. 13г и 13д):

¹¹ Да је нужно да оба ова услова буду задовољена, тј. да глагол мора бити имперфективан и телички, показују примери реченица са **ателичким** глаголима код којих то није нужно, и на којима стога ни примена овог теста није могућа: *Марко ће **и**о **и**шеза**и**ии све до краја фебруара.*// *Марко ће **и**о **и**шезну**и**ии све до краја фебруара.*

¹² Више о партитивним и паукалним синџагмама в. у Станојчић и Поповић (1992: 260–262).

- (13) а) *Марко ће долазити бар још три месеца.*
 б) **Марко ће доћи бар још три месеца.*
 в) *Марко неће доћи бар још три месеца.*
 г) *Не верујем да ће Марко доћи бар још три месеца.*
 д) **Не заборављам да ће Марко доћи бар још три месеца.*

6. Коначно, као тест за идентификацију глагола уз које је подизање негације могуће могу да послуже и разни идиоми у којима је облигаторна употреба глагола у негираном облику:

- (14) а) *Те ноћи ока није склоила.*
 б) **Те ноћи ока/око је склоила.*

Ако се овакве клаузе употребе у функцији допуне уз глагол уз који је подизање негације допуштено, сложена реченица је граматична; у случају да управни глагол није члан глаголске поткласе уз коју је подизање негације могуће, и сложена реченица је неприхватљива:

- (14) в) *Не верујем да је те ноћи ока склоила.*
 г) **Не заборављам да је те ноћи ока склоила.*

Посебно интересантно својство процеса подизања негације је да је он структурно неограничен — докле год је субординирана клауза допуна глаголу уз кога је овај процес легитиман, негација може 'клизити' навише:

- (15) а) *Мислим да Ана верује да Марко неће доћи бар још три месеца.*
 б) *Не мислим да Ана верује да ће Марко доћи бар још три месеца.*

Ако се пак у било којој од надређених клауза као предикат употреби глагол уз који подизање негације није могуће, читава сложена реченица ће бити неграматична:

- (15) в) *Мислим да Ана заборавља да Марко неће доћи бар још три месеца.*
 г) **Мислим да Ана не заборавља да ће Марко доћи бар још три месеца.*
 д) *Заборављам да Ана верује да Марко неће доћи бар још три месеца.*
 ђ) **Не заборављам да Ана верује да ће Марко доћи бар још три месеца.*

III

Већ и летимичан поглед на (непотпуну) листу глагола и копулативно-предикативних (придевских) конструкција уз које је у савременом српском језику подизање негације могуће и открива да се на њој налазе глаголи који припадају различитим семантичким групама:

- (16) *желећи, држаћи, чинићи се (+ као, или безл.), хтећи, изгледаћи (+ као, или безл.), мисаћи (+ као, или безл.), надаћи се, намераваћи, наумићи, оценићи, очекиваћи, планираћи, предложити, претити*

вљати, проценити, *рачунаџи*, *саветоваџи*, *смаџираџи*, *смераџи*, *сугерисаџи*, *џреба* (безл.), *вероваџи*, *звучаџи* (+ као, или безл.), *биџи* изгледно, *биџи* вероваџино, *биџи* џожељно...

Поред глагола који означавају став агенса (*мислиџи*, *вероваџи*, *смаџираџи*...), ту су и глаголи који изражавају жељу, хтење или намеру (*желеџи*, *смераџи*, *џланираџи*...), затим глаголи који означавају когнитивни процес заснован на непосредној перцепцији, односно својеврсно 'закључивање' засновано на непосредном пријему чулних стимулуса (*изгледаџи*, *чиниџи се*, *звучаџи*...), а у њу су укључени чак и глаголи са slabим каузативним значењем (*саветоваџи*, *џредложиџи*, *сугерисаџи*...). Оволика шароликост неминовно намеће бар два питања: 1) постоји ли уопште заједничко семантичко обележје или група обележја чији су носиоци сви чланови испитиване глаголске поткласе, и 2) која компонента (дескриптивне или формалне, свеједно) граматике мора да садржи информацију о природи и садржају тог обележја?

Испитивање обима издвојених семантичких поткласа показује да су они прешироки и да уз глаголе који допуштају подизање негације обухватају и многе уз које то није могуће. Тако је, на пример, *џврдиџи* члан класе глагола која означава став агенса, али су реченице у којима је он управни предикат, а у којима је истовремено извршено и подизање негације, неприхватљиве:

- (17) а) *Марко је џврдио да Ана неће доћи бар још џри саџа.*
 б) **Марко није џврдио да ће Ана доћи бар још џри саџа.*

Друга на изглед прихватљива генерализација о траженом обједињујућем семантичком обележју могла би да буде заснована на чињеници да су сви досад побројани глаголи уз које је подизање негације прихватљиво истовремено и чланови класе нефакиивних¹³ глагола. Примери (19) и (20) оповргавају међутим и ову хипотезу — и *џокушаџи* и *наговараџи* су нефакиивни глаголи, али подизање негације уз њих није могућно:

- (18) а) *Иван је џокушао да се не враџи бар још џри месеца.*
 б) **Иван није џокушао да се враџи бар још џри месеца.*
 (19) а) *Марко је наговарао Ану да не одусџане бар још џри месеца.*
 б) **Марко није наговарао Ану да одусџане бар још џри месеца.*

Покушавајући такође да дефинише једну јединствену групу семантичких обележја која би све глаголе уз које је подизање негације допуштено сврстала у „природну семантичку класу“ Хорн (*ibid*: 187) је формулисао 'скаларну хипотезу' по којој се сви овакви предикати налазе око средишње тачке две међусобно суперпониране скале од којих су на првој подеоци градирани тако да се распоређују од „нечега само замисливог“ ка „нечему потпуно

¹³ О концептима *факиивносџи*, *нефакиивносџи* и *конџрафакиивносџи* в. код Kiparsky & Kiparsky (1970) и Ивић (1977).

сигурном и реалном“, док су на другој маркирани тако да обухватају опсег од „нечег само потенцијално прихватљивог и могућег“ до „нечег сасвим извесног и допуштеног“ (*ibid*: 193–194). Остављајући по страни примедбу да би се овако дефинисане скале тешко могле означити као довољно јасне и прецизне, мора се констатовати да и оваква (као и друге претходно изнете) семантичке карактеризације класе глагола уз коју је подизање негације могуће успостављају само нужне, али не и довољне услове за једну исцрпну и тачну дефиницију обима и садржаја анализиране глаголске поткласе. Наиме, иако се предикати *бићи могуће* и *бићи вероватно* често доживљавају у језичкој свести изворних говорника као синоними¹⁴, а и на Хорновим скалама заузимају захтевану, средишњу позицију, ипак је уз *бићи вероватно* подизање негације прихватљиво, а уз *бићи могуће* не:

- (20) а) *Вероватно је да се све ово неће срећно окончати.* (→ *Можда ће се све ово срећно окончати, а можда и не.*)
 б) *Није вероватно да ће се све ово срећно окончати.* (→ *Можда ће се све ово срећно окончати, а можда и не.*)
 в) *Могуће је да се све ово неће срећно окончати.* (→ *Можда ће се све ово срећно окончати, а можда и не.*)
 г) *Није могуће да ће се све ово срећно окончати.* (→ *Све ово се неће срећно окончати.*)

Како се потрага за заједничким семантичким именицом показала без-успешном, чини се да се нужно намеће закључак да је подизање негације у првом реду **синтаксички** процес.¹⁵

Овакво одређење природе процеса подизања негације детерминише у знатној мери и одговор на друго питање формулисано на почетку трећег сегмента овог рада. Наиме, ако је подизање негације првенствено синтаксички процес, онда информација о условима његове реализације може бити доступна или у виду граматичког (у ужем смислу), или у виду лексичког правила. Критеријуме за разликовање ове две категорије правила успоставио је Васов (Wasow 1977) и по њима се као лексичка могу означити она правила која не мењају структуру синтаксичке конструкције, као и она која имају мноштво идиосинкратичних, лексички детерминисаних изузетака, док се као граматичка у ужем смислу (трансформациона) означавају општа правила која имају мало или нимало изузетака. Анализа свих досад наведених примера (1–20) недвосмислено упућује на то да је подизање негације **лексички** детерминисан процес.¹⁶

¹⁴ Уп. *Вероватно је да киша данас неће падаћи* и *Могуће је да киша данас неће падаћи*.

¹⁵ На овакав закључак упућују и чињенице наведене у напомени 3.

¹⁶ Занимљиво је да је чак и у почетним фазама развоја раних генеративних граматика чије је изразито својство било превелика генерализација и предимензионарање значаја синтаксичких (посебно трансформационих) правила и готово потпуно одсуство интересовања за лексикон и лексички детерминисана правила, Лејкоф (Lakoff 1970: 30) подизање негације

IV

Језичке чињенице изнете у овом раду показују: 1) да је у српском језику могуће јасно издвојити поткатегорију глагола уз које је процес подизања негације могућ и легитиман; 2) да издвајање јединственог семантичког обележја (одн. групе обележја) чији би носиоци били *сви* и *само* глаголи уз које је подизање негације допуштено није могуће; 3) да је, са друге стране, релативно једноставно изоловати лексичко-синтаксичке параметре којима је процес подизања негације детерминисан; те да стога, 4) подизање негације у савременом српском језику треба сматрати првенствено *лексичко-синтаксичким процесом* који карактерише *јасно ограничен и коначан* подскуп глаголских лексема.

ЛИТЕРАТУРА

- Comrie, B. (1976): *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fillmore, C. (1963): „The Position of Embedding Transformations in a Grammar“. *Word* 19: 208–231.
- Gaetone, D. (1971): *Etude Descriptive du Systeme de la Négation en Français Contemporain*. Geneva: Librairie Droz.
- Horn, L. (1978): „Remarks on Neg-Raising“. Из: Cole, P. (ed.), *Syntax and Semantics 9: Pragmatics*. New York, Academic Press, 129–220.
- Ивић, М. (1977): „Теоријско-методолошки проблеми словенске синтаксе везани за концепт *фактивности*“. *Јужнословенски филолог* XXXIII: 1–16.
- Ivić, M. (1983): „Iskazivanje direktnog objekta u (standardnom) srpskohrvatskom“. Из: M. Ivić, *Lingvistički ogledi*. Beograd: Prosveta, 115–138.
- Jespersen, O. (1917): „Negation in English and Other Languages“. Из: *Selected Writings of Otto Jespersen*. London: Allen & Unwin.
- Катић, Р. (1986): *Синтакса хрватског књижевног језика*. Загреб: ЈАЗУ.
- Kiparsky P. & Kiparsky C. (1970): „Fact“. Из: Bierwisch, M. & Heidolph, K.E. (ed.), *Progress in Linguistics*. The Hague: Mouton, 143–173.
- Klima, E. (1964): „Negation in English“. Из: Fodor, J. & Katz, J. (ed.), *The Structure of Language*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 246–323.
- Lakoff, G. (1970): *Irregularity in Syntax*. New York, NJ: Holt, Rinehart & Winston.
- Lakoff, R. (1969): „A Syntactic Argument for Negative Transportation“. *Papers from the Tenth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*. Прештампано у: Seuren, P. A. M. (ed.), 1974, *Semantic Syntax*. Oxford: Oxford University Press, 175–182.
- Lisauskas, S. (1976): „Objects of Negated Verbs in Lithuanian“. *Papers from the Twelfth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*. Chicago, IL: Chicago University Press.
- Luborsky, P. (1972): *Neg-Hopping in English and Russian: A Comparative Description*. Neobjavljena doktorska disertacija. Harvard University, Cambridge, MA.
- Mc Gloin, N. H. (1976): „Negation“. Из: Shibitani, M. (ed.): *Syntax and Semantics 5: Japanese Generative Grammar*. New York: Academic Press.
- Мразовић, П. и Вукадиновић, З. (1990): *Грамађика српскохрватског језика за странце*. Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића; Нови Сад: Добра вест.
- Oh, C.-K. (1971): „On the Negation of Korean“. *Language Research* 7: 7–66.
- Петровић, В. и Дудић, К. (1989): *Речник глагола са грамађичким и лексичким дојунима*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

означио као „*minor (transformational) rule*“, одн. као правило чији структурни опис задовољава само ограничени број предиката.

- Prince, E. F. (1976): „The Syntax and Semantics of *Neg-Raising*, with Evidence from French“. *Language* 52: 404–426.
- Rivero, M.-L. (1971): „Mood and Presupposition in Spanish“. *Foundations of Language* 7: 305–336.
- Станојичић, Ж. и Поповић, Љ. (1992): *Грамађика срђског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Стевановић, М. (1979): *Савремени срђскохрватски језик II. Синђакса*. Београд: Научна књига.
- Wasow, T. (1977): „Transformations and the Lexicon“. Из: Culicover, P.W., Wasow, T. & Akmajian, A. (ed.), *Formal Syntax*. New York: Academic Press, 327–360.

Summary

Jasmina Moskovljević

THE SYNTAX AND SEMANTICS OF NEG-RAISING: EVIDENCE FROM SERBIAN

A syntactis phenomenon which manifests itself in “the strong tendency in many languages to attract to the main verb a negative which should logically belong to the dependent nexus” (Jespersen 1917: 53), and which has been extensively studied since mid-sixties (though under different names — negative attraction, *not*-hopping, negative transportation, and *Neg-Raising*), has been registered in widely divergent families of languages.

This paper presents syntactico-semantic evidence for the existence of *Neg-Raising* in contemporary Serbian, describes its influence on other syntactic processes, and identifies the classes of predicates that govern it. As in other languages, lexical items triggering *Neg-Raising* in Serbian are subsumable into a number of semantic classes, although whether a predicate within one of these classes will trigger *Neg-Raising* is not predictable. This gives further support to the hypothesis that *Neg-Raising* is primarily a lexico-syntactic phenomenon, and that it is not reducible to semantic criteria.